

– загострення проблем інформаційної безпеки – розвиток університетами критичного мислення у молоді; розробка технічних засобів, інструментів інформаційної безпеки користувачів комп’ютерних пристроїв; впровадження профільних спеціалізацій у закладах вищої освіти;

– підвищена ймовірність порушення авторських прав – формування в академічному середовищі атмосфери доброчесності; недопущення і протидія фактам порушення патентного законодавства.

Надання адекватної відповіді на окреслені виклики інформатизації, оптимальне їх врахування в діяльності університетів вимагає формування адаптивності національної системи вищої освіти загалом. Причому ми наголошуємо на дуалістичному характері адаптивності: системи вищої освіти в цілому і закладів вищої освіти зокрема. Це сприймаємо як співвідношення цілого і часткового. Адаптивність освітньої системи в значній мірі залежить від рівня адаптивності її суб’єктів – університетів, інститутів, академій. Поряд із цим, вищій освіті притаманна ознака емерджентності. А, відповідно, сума характеристик складових елементів не рівна сумі властивостей системи, оскільки її потенціал є значно більшим. Різні заклади вищої освіти по-різному реагують на зовнішні збурення; університет може бути резильєнтним до певних форм шоків, проте неспроможним адекватно реагувати на інші; відмінності в структурі чи потужностях університетів призводять до різних рівнів їх адаптивності до викликів інформаційної економіки.

Тому маємо констатувати, що взаємозв’язок між адаптивністю університетів і системи вищої освіти присутній, проте він не є абсолютним. Висока адаптивність будь-якого окремого, навіть найпотужнішого, університету країни не може розцінюватись як запорука достатньої адаптивності системи вищої освіти.

*В. Д. Чумак, к. е. н., доцент
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна*

УПРАВЛІННЯ ДИВІДЕНДНОЮ ПОЛІТИКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Питання удосконалення управління дивідендною політикою підприємства набувають в Україні все більшого значення. Це

зумовлено інтеграційними процесами, які відбуваються в нашій державі, а також необхідністю підвищення інвестиційної привабливості усіх вітчизняних підприємств. Ефективна дивідендна політика повинна забезпечити оптимальний розподіл коштів між акціонерами та розвитком суб'єктів підприємництва [1, с. 91]. Доцільно зазначити, що управління дивідендною політикою є однією з головних складових фінансового менеджменту акціонерних товариств, що впливає на ефективне їх функціонування.

Як свідчить вітчизняна практика і зарубіжний досвід основними факторами, що впливають на формування ефективного корпоративного управління є: дотримання прав акціонерів; систематична виплата дивідендів; прозорість процедур корпоративного управління; чітке визначення функцій керівних органів товариств; узагальнення і адаптація закордонного досвіду. Врахування цих всіх факторів призводить до зростання власного капіталу акціонерних товариств, є однією з ключових умов, що сприяє покращенню інвестиційного клімату та впливає на ефективність їх діяльності.

Аналіз інформаційної бази і власні дослідження дають можливість виділити фундаментальні проблеми, які знижують чи гальмують процес становлення та формування ефективною дивідендною політики як основної складовою корпоративного управління. До них відносять:

- низький рівень функціонування фондового ринку, який не дозволяє відобразити реальну ринкову вартість підприємств через фінансові інструменти та зменшує їх ліквідність. Крім цього, інформація про результати їх діяльності, зокрема річні звіти акціонерних товариств, за офіційними відкритими каналами доступу оприлюднюються із великим часовим запізненням, що унеможливує прийняття інвестиційних рішень на основі інформації, яка надійшла на ринок через 9 місяців після закінчення звітного року. Часто інформація, яка міститься у річних звітах акціонерних товариств, є суперечливою й не відповідає основним вимогам до фінансової звітності;

- недосконалість чинного законодавства, що регулює діяльність акціонерних товариств в Україні;

- існування широкого спектру конфліктів інтересів між суб'єктами корпоративного управління, що, насамперед, пояснюється недосконалим формуванням інститутів власників та

відсутністю чіткого розмежування функцій між власником і виконавчими менеджерами;

– відсутність знань, навичок, досвіду щодо формування та розвитку системи корпоративного управління, бачення її структури та елементів. Варто зауважити, що при управлінні товариствами фінансові менеджери повинні цілісно звертати увагу на всі структурні аспекти корпоративної політики (соціальний, виробничий, фінансовий, маркетинговий, матеріально-технічний, інформаційний, етико-культурологічний тощо), а не акцентувати увагу лише на окремих елементах;

– прорахунки в інформаційному забезпеченні та інформаційній підтримці прийняття управлінських рішень на усіх рівнях управління та відсутність практики формування резерву на виплату дивідендів у структурі резервного капіталу, що на сьогоднішній день є необов'язковим [2, с. 95];

– відсутність використання функціонального підходу до корпоративного управління, тобто розуміння того, що управління будь-якими об'єктами, процесами, елементами виробничо-господарської діяльності у корпорації повинно реалізовуватися шляхом послідовних етапів: планування, організація, мотивування працівників та контроль.

Безперечно, не всі зазначені проблеми є природними для національного корпоративного сектора економіки, а створені штучно самими керівниками та зацікавленими особами для задоволення своїх потреб. Тому, доцільно створити сприятливі ринково-адекватні загальні умови для розвитку корпоративних відносин, що забезпечували б формування гнучкого корпоративного середовища. В першу чергу, така роль повинна покладатись на державу, а потім на самих учасників корпоративних відносин.

Підсумовуючи, доцільно запропонувати шляхи удосконалення управління дивідендною політикою підприємства, а саме: визначення пріоритетного напрямку використання прибутку – капіталізація коштів, що спричинить подальший розвиток підприємства та покращення фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання; застосування чіткого контролю за використанням поставлених завдань у сфері використання та розподілу прибутку; дослідження фактичного обсягу отриманого прибутку та здійснення виплати дивідендів в залежності від

його розміру; формування цільової структури розподілу прибутку; визначення пріоритетності у розподілі прибутку за окремими напрямками його використання; розробка та удосконалення методологічного інструментарію корпоративного управління в галузі залучення і обслуговування прямого фінансування, що є невід’ємною частиною дивідендної політики підприємства.

На закінчення зазначимо, що потрібен певний період часу на стабілізацію політичної й економічної ситуації, забезпечення прозорості фондового ринку, зняття інформаційної невизначеності у сфері діяльності акціонерних товариств. Ситуація, яка склалася на ринку, вимагає від керівників підприємств проводити ефективну дивідендну політику, яка б задовольняла і правління, і акціонерів, і, головне, сприяла б підвищенню ринкової вартості акцій товариств.

Список використаних джерел

1. Туманська М. А., Грицино О. М. Особливості формування дивідендної політики підприємства. *Наука онлайн*. 2018. № 5. С. 85–92. URL: <http://nauka-online.com/> (дата звернення: 29.03.2021).
2. Чумак В. Д. Резервний капітал як внутрішнє джерело фінансування підприємства : зб. тез доп. наук.-практ. конф. проф.-викл. складу за підсумками науково-дослідної роботи за 2014 рік. м. Полтава, 15–16 трав. 2015 р. ПДАА, 2015. С. 94–95.

І. М. Шрамковський, студент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Питання управління ефективністю діяльності є одними з найважливіших для функціонування сучасних діяльності підприємств. Мінливі умови конкуренції, такі, як вихід міжнародних корпорацій на український ринок, посилення вимог суспільства до соціальної відповідальності підприємств, підвищення ролі маркетингу внаслідок насичення багатьох ринків і посилення конкуренції, визначають зміни в самому змісті поняття «ефективність». По-перше, стандартні рішення і шаблони, розроблені раніше, не стали на заваді економіко-управлінській кризі. Заста-